

Apvienotās lietas C-395/08 un C-396/08

Istituto nazionale della previdenza sociale (INPS)

pret

Tiziana Bruno u.c.

(Corte d'appello di Roma
lūgumi sniegt prejudiciālu nolēmumu)

Direktīva 97/81/EK — Pamatnolīgums par nepilna darba laika darbu — Vienlīdzīga attieksme pret nepilna un pilna darba laika darba ņēmējiem — Vecuma pensijas saņemšanai nepieciešamā darba stāža aprēķināšana — Nenodarbinātības laikposmu neņemšana vērā — Diskriminācija

Ģenerālvokātes E. Šarpstones [*E. Sharpston*] secinājumi, sniegti 2010. gada
21. janvārī I - 5122
Tiesas (otrā palāta) 2010. gada 10. jūnija spriedums I - 5153

Sprieduma kopsavilkums

1. *Savienības tiesības — Principi — Pamattiesības — Sociālās tiesības*
(EKL 136. panta pirmā daļa; LESD preambulas trešā daļa; Padomes Direktīvas 97/81 pielikuma 4. klauzula)
2. *Sociālā politika — UNICE, CEEP un EAK noslēgtais pamatnolīgums par nepilna darba laika darbu — Direktīva 97/81*
(EKL 141. pants; Padomes Direktīvas 97/81 pielikuma 4. klauzulas 1. punkts)

3. *Sociālā politika — UNICE, CEEP un EAK noslēgtais pamatnolīgums par nepilna darba laika darbu — Direktīva 97/81*
(Padomes Direktīvas 97/81 pielikuma 4. klauzula)
4. *Sociālā politika — UNICE, CEEP un EAK noslēgtais pamatnolīgums par nepilna darba laika darbu — Direktīva 97/81*
(Padomes Direktīvas 97/81 pielikuma 1. un 4. klauzula un 5. klauzulas 1. punkts)

1. Direktīvas 97/81 pielikumā pievienotā UNICE, CEEP un EAK noslēgtā pamatnolīguma par nepilna darba laika darbu, īpaši tā 4. klauzulas, mērķis izriet no pamatmērķiem, kuri ir iekļauti nolīguma par sociālo politiku 1. pantā un pārņemti EKL 136. panta pirmajā daļā, kā arī LESD preambulas trešajā daļā un Kopienas Hartas par darba ņēmēju sociālajām pamattiesībām 7. punktā un 10. punkta pirmajā daļā, uz kuru ir atsauce iepriekš minētajā EK līguma noteikumā. Šie pamatmērķi ir saistīti ar dzīves un darba apstākļu uzlabošanu, kā arī piemērotas sociālās aizsardzības esamību darba ņēmējiem. Precīzāk, runa ir par nepilna darba laika darba ņēmēju darba apstākļu uzlabošanu un to aizsardzības pret diskrimināciju nodrošināšanu.
2. Jēdziens “darba nosacījumi” Direktīvas 97/81 pielikumā pievienotā UNICE, CEEP un EAK noslēgtā pamatnolīguma par nepilna darba laika darbu 4. klauzulas 1. punkta izpratnē ietver pensijas, kas ir pamatotas ar tiesiskām attiecībām starp darba ņēmēju un darba devēju, izslēdzot likumā noteiktas valsts sociālās apdrošināšanas pensijas, ko vairāk nosaka sociālās politikas apsvērumi, nevis šādas attiecības.

Ievērojot šos mērķus, minētā pamatnolīguma 4. klauzula ir izprotama tādējādi, ka tā izsaka Savienības sociālo tiesību principu, ko nevar interpretēt sašaurināti.

Šajā saistībā ir jāatgādina, ka tikai kritērijam, kas izriet no secinājuma, ka vecuma pensija tiek maksāta darba ņēmējam saistībā ar darba tiesiskajām attiecībām, kas to saista ar tā bijušo darba devēju, proti, darba kritērijam, kas izriet no paša EKL 141. panta formulējuma, var būt noteicošs raksturs. Tomēr šis kritērijs nav ekskluzīvs, jo pensijās, ko izmaksā likumā noteiktās sociālās nodrošinājuma sistēmas, var pilnīgi vai daļēji ņemt vērā samaksu par darbu. Tomēr sociālās politikas, valsts organizācijas, ētikas vai pat budžeta apsvērumi, kam ir bijusi vai varēja būt nozīme, valsts likumdevējam izveidojot sistēmu, nevar būt noteicoši, ja pensija attiecas tikai uz noteiktu darbinieku kategoriju, ja tā ir tieši atkarīga no

(sal. ar 30. un 32. punktu)

nostrādātā darba laika un ja tās lielums tiek aprēķināts, ņemot vērā pēdējo algu.

Lai noteiktu, vai vecuma pensija ietilpst pamatnolīguma piemērošanas jomā, valsts tiesai, kura vienīgā ir kompetenta izvērtēt tai izvērtēšanā nodoto lietu faktus un interpretēt piemērojamos valsts tiesību aktus, ir jānosaka, vai minētā pensija atbilst iepriekš minētajiem trīs nosacījumiem.

(sal. ar 42. un 46.–48. punktu)

datumu, ciktāl tas ir atkarīgs vienīgi no darba ņēmēja iegūtā darba stāža ilguma. Šis darba stāžs atbilst reālam darba tiesisko attiecību ilgumam, nevis šajā laikā veiktajam darba daudzumam. Tādējādi nediskriminācijas princips starp nepilna darba laika darba ņēmējiem un pilna darba laika darba ņēmējiem pieprasa, lai darba stāža ilgums, kas tiek ņemts vērā, nosakot tiesību uz pensiju rašanās datumu, nepilna darba laika darba ņēmējam tiktu aprēķināts tādējādi, it kā viņš būtu ieņēmis amatu uz pilnu darba laiku, pilnībā ņemot vērā nenodarbinātības laikposmus.

(sal. ar 66. un 75. punktu un rezolutīvās daļas 1) punktu)

3. Attiecībā uz vecuma pensiju 4. klauzula Direktīvas 97/81 pielikumā pievienotajā *UNICE, CEEP* un EAK noslēgtajā pamatnolīgumā par nepilna darba laika darbu ir jāinterpretē tādējādi, ka tai ir pretrunā tāds valsts tiesiskais regulējums, kurš vertikālā cikliskā nepilna darba laika darba ņēmēju gadījumā no tiesību uz šādu pensiju iegūšanai nepieciešamā darba stāža aprēķināšanas izslēdz nenodarbinātības laikposmus, ja vien šādu atšķirīgu attieksmi nepamato objektīvi iemesli.
4. Gadījumā, ja valsts tiesa, kura vienīgā ir kompetenta izvērtēt tai izskatīšanā nodoto lietu faktus un interpretēt piemērojamos valsts tiesību aktus, secinātu, ka valsts tiesiskais regulējums neatbilst Direktīvas 97/81 pielikumā pievienotā *UNICE, CEEP* un EAK noslēgtā pamatnolīguma par nepilna darba laika darbu 4. klauzulai, tad pamatnolīguma 1. klauzula un 5. klauzulas 1. punkts būtu jāinterpretē tādējādi, ka arī tiem ir pretrunā šāds tiesiskais regulējums.

Pro rata temporis principu nevar piemērot, nosakot tiesību uz pensiju rašanās

(sal. ar 48. un 81. punktu un rezolutīvās daļas 2) punktu)